

Hakenberg

Het gebied de Hakenberg ligt op de Oldenzaalse stuwwal. Dit golvende Twentsche landschap is ontstaan tijdens het Tertiair, een tijdvak in de wordingsgeschiedenis van onze aardkorst dat duurde van 65 tot 2 ½ miljoen jaar geleden. De bodem in Twente bestond grotendeels uit zee en er werd in die periode een enorm dikke laag zeelei afgezet. Na het Tertiair begon het Kwartair, waarin we nu leven.

In de periode van 2 ½ miljoen tot 10.000 jaar geleden, het Pleistoceen genoemd, kwam er een zestal ijstijden voor, waardoor de kleilaag met zand en grind bedekt werd. Tijdens de één na laatste ijstijd, die 200.000 jaar geleden begon, reikten de gletsjers tot aan Twente. De meer dan 200 meter dikke ijswals drukte de bodem voor zich uit en zo ontstonden de heuvelrijen. De zware zeelei kwam hierbij weer aan de oppervlakte.

De laatste ijstijd, die 50.000 jaar geleden begon, bracht geen gletsjers meer, maar wel een langdurige barre kou. Stormen raasden over het landschap. Aan de westzijde werden de heuvelruggen grotendeels met zand bedekt, maar vrijwel nergens is dat meer dan 80 cm. Dit geldt ook voor de Hakenberg. Met zijn 54,5 meter boven NAP is de Hakenberg de minst hoge heuvel van de Oldenzaalse stuwwal.

Tip: meer informatie vindt u in [Belevingsmuseum Natura Docet](#) in Denekamp.

Wandeling

Het startpunt is te bereiken door van Oldenzaal via de Bentheimerstraat richting De Lutte te gaan. Tegenover de sportvelden linksaf de Hanhofweg in, deze enige tijd volgen. De 1^e weg ná het Mariakapelletje linksaf en dan meteen de 1^e weg rechtsaf de Lage Kaviksweg in. Na ± 200 meter is er een kleine parkeerplaats aan de linkerkant.

De lengte van de wandeling is 5 km. Er is een verkorte route van 3 km mogelijk.

Het kan voorkomen dat bepaalde bomen of planten waarnaar verwezen wordt in deze wandeling niet meer aanwezig zijn.

Sommige gedeelten van de route kunnen bij nat weer modderig, glad en slecht begaanbaar zijn. De bospaden op de hellingen kunnen na regen onregelmatig uitgesleten zijn. Draag stevig schoeisel of laarzen.

N.B. Het IVN aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor door u geleden schade of ongemakken.

De route is uitgezet, beschreven en geïllustreerd door leden van het [IVN, afdeling Oldenzaal](#).

Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of in enige andere manier, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wij wensen u een prettige wandeling!

Routebeschrijving

- Vanaf het startpunt de verharde weg terug volgen.
In de houtsingel rechts staan overwegend grote zomereiken. Rondom oude erven zijn vaak eiken aangeplant. Bij de bouw van de diverse gebouwen op een boerenerf kon men op die manier in zijn eigen houtbehoefte voorzien. Uit houtwallen en houtsingels werd het geriefhout gehaald, grotere bomen, de zgn. overstaanders bleven dan staan.
- We komen over het vroegere erf van de boerderij “Lage Kavik”. De boerderij is in 2009 gesloopt, alleen een vakwerkschuur doet nog aan vroeger denken.
- Op de T-kruising rechtsaf de hoge Kavikweg op. Aan de linkerkant staat een zgn.

töffelspieker, een half ingegraven opbergplaats voor aardappelen.

- De weg begint licht te stijgen. Als het blad van de bomen is heeft men aan de rechterkant over de velden een doorkijkje naar de villa op de Hakenberg.
- In de bocht zien we links een woonboerderij.
Let eens op het stucwerk dat de omlijsting vormt van wat ooit de niendeur van de boerderij is geweest. Deze omlijsting is op veel boerderijen in deze omgeving terug te vinden. Het werd destijds vermoedelijk als een mooie oplossing beschouwd na afbraak van het onderschoer.
- Lange route van 5 km: bij het bordje Duivendalweg/Hoge Kavikweg linksaf
- Korte route van 3 km: rechtdoor. Vervolg de route bij het teken 📍
- We komen weer over het erf van een boerderij: “t Hoge Kavik”. Dit erve wordt al genoemd in het markeboek dat begon in 1440. Van de gebouwen uit die tijd is natuurlijk niets meer over, het bedrijf is in de loop der jaren steeds aangepast aan de tijd.
- We vervolgen onze weg die licht omhoog loopt en bereiken een markante eik met daarbij een zitje. Bij helder weer zijn in het noordoosten (links) windmolens te zien. Deze staan op

Duitse bodem.

- Even verderop gaat de Hoge Kavikweg over in de Duivendalweg. Als het zicht helder is en er geen blad aan de bomen zit kunt u in oostelijke richting de contouren van “Kasteel Bentheim” zien. Het bos aan de rechterkant van de weg is een gemengd loofbos, met hoofdzakelijk eik, beuk en de in het oog springende hulstboom. Op de open plekken in het bos groeit vooral de braamstruik. Langs de bosrand zien we veel besdragende bomen en struiken zoals vlier, lijsterbes en meidoorn. Ze zijn ‘gezaaid’ door besetende vogels die in de bomen rusten en de zaden en pitten via hun uitwerpselen op de bodem laten vallen.
- Verderop ligt links het oude erve “Uphues”. Hier gaan we rechtsaf de Ophuisweg in.

- We bevinden ons nu op de flanken van de Paasberg. De top van deze heuvel, 80 meter boven NAP, bevindt zich verder naar het oosten (rechts). Het pad door het bos loopt ietwat naar beneden en is hier en daar slecht begaanbaar. Er zijn enkele zijpaden, maar wij volgen het hoofdpad naar beneden. De bodem bevat hier veel keileem en zeeklei waardoor het regenwater niet verder dan de

humuslaag doordringt. Op veel plaatsen ontspringen bronnetjes en waterloopjes. In het lager gelegen gedeelte wordt het pad begeleid door zulke waterloopjes. Ze voegen zich samen tot beekjes die op hun beurt weer uitmonden in de grotere beken de Regge en de Dinkel. Planten als zenegroen, nagelkruid, gele dovenetel, grootbloemmuur, heksenkruid, bosklaverzuring, bosviooltje en boswederik voelen zich thuis in deze vochtige bodem.

- We houden het pad links aan. Het boerderijtje links tegen de bosrand wordt “Hoonstet” genoemd. Hier werden vroeger de jachthonden van de Drost van Twente gefokt (hoon = honden). Een drost was een ambtenaar die een bepaald gebied bestuurde. Dit ambt ontstond in de late Middeleeuwen en duurde tot het begin van de Franse tijd, 1795. Dit geeft een idee over de ouderdom van dit huis.
- Het pad naar rechts volgen en aan het einde rechtsaf de geasfalteerde weg op. Dit is de Populierendijk. Na ± 100 meter, bij een verlaging in de weg komen we over een beekje, dat gevoed wordt door de Duivendalbron en uitmondt in de Linderbeek. De beek ligt hier zichtbaar in een lager gedeelte, wat duidt op een beekdal uit de oertijd. Verder stroomafwaarts zijn in de loop van de beek enkele poelen aangelegd om een moeraslandschap te laten ontstaan. Aangrenzend een lariksbos met als ondergroei braamstruiken en bosbes.

Even verder, na het bos aan de rechterzijde, kunnen we genieten van het mooie zicht op de zich voor ons uitstreckende helling met links het erve “Visschedijk” en daarachter erve “Duivendal”. Het huis met het torentje is villa “Duivendal”. Als de bomen vol in blad zitten zijn erve en villa “Duivendal” lastig te zien.

- We volgen de Populierendijk die eerst een slinger naar links en vervolgens een slinger naar rechts maakt. Bij de laatste slinger gaan we linksaf een pad in, door omwonenden de Steij (steeg?) genoemd.
- Wandelaars van de korte route komen van de andere kant en gaan bij de eerste slinger naar links rechtsaf het pad in.
- We volgen het pad dat tussen de weilanden door loopt. Deze kilometers lange strook van weilanden is in dit afwisselende landschap een vreemd verschijnsel. De buizerd heeft er een uitstekend uitvlieggebied aan.

- We komen in een vochtig gedeelte van het bos. Het kan hier modderig zijn bij regenachtig weer.

U bevindt zich nu op het landgoed De Hakenberg, een ± 70 ha groot gebied, sinds 1972 in bezit van de Vereniging Natuurmonumenten. Her en der staan borden van

Natuurmonumenten met informatie over het gebied.

- Na het hek gaan we linksaf.
Het uitzicht op de houten villa “Hakenberg” op de heuveltop is fraai, in het bijzonder als op de omliggende akkers golvende graanvelden te zien zijn. Eerder werd hier mais verbouwd, maar in de pachtovereenkomst met Natuurmonumenten is opgenomen dat er uitsluitend stalmest uitgereden mag worden en geen mais. Hiermee komt de nadruk meer op het landschap te liggen en minder op een hoge productie.
Halverwege het pad ziet u links twee fraaie wilgen en een kikkerpoel. Deze worden door omrastering beschermd tegen vraat en vertrapping door het vee.

- We komen uit op de Hakenbergweg en gaan hier rechtsaf. Links, verscholen in het groen, zien we erve de “Hakenberg”.

Deze boerderij vertoont een voor deze streek afwijkende bouwstijl. Twee naast elkaar liggende bedrijfsgebouwen, het dak afgekap met een “wolfseind” en ter hoogte van de zolder twee sierlijke boogjes, waarvan er één open is zodat de kerkuil naar binnen kan. Dit erve wordt in 1440 in het markeboek al vermeld als “Groot Haekenberg”. Als het groen niet te dicht is, kunt u verderop ook de boomgaard met hoogstam fruitbomen zien.

- We vervolgen onze weg tot op de top van de heuvel waar in de bosschages een verhoging te zien is, de top van de Hakenberg.
Op deze top heeft ooit de theekoepel gestaan die nu op het landgoed “Boerskotten” te bewonderen is. Nu staat er een nieuwe theekoepel, in de oude stijl herbouwd in 2012. Vanuit de theekoepel had men vroeger een schitterend uitzicht over de omgeving, toen nog overwegend heidevelden. Ook nu nog zijn de oorspronkelijk zichtlijnen te ontwaren. In de VVV-gids van 1903 werd al melding gemaakt van de ruïne van deze theekoepel. Volgens overlevering was het daar bij stormachtig weer slecht toeven, want er waarden “witte wieven” door de ruïnes en met deze dames viel niet te spotten. Bij de VVV in De Lutte zijn verschillende sagen routes verkrijgbaar.
- Even verderop, in het bos tegenover de tweede inrit naar het landhuis, stonden een aantal monumentale zoete kersenbomen. Helaas zijn ze omgewaaid, maar er zijn alweer nieuwe geplant. De zoete kersenboom, ook wel boskriek genoemd, is de stammoeder van alle gecultiveerde kersensoorten en is te herkennen aan de horizontale ringen op zijn schors. In hetzelfde bos is ook tsuga heterophylla geplant, een soort spar.
- Bij de splitsing houden we het rechter pad aan.
Achter de bosschages aan de linkerkzijde woekert de Japanse duizendknoop. Eens vond men het een leuke sierplant maar nu wordt deze woekeraar als een ware plaag beschouwd. Direct naast het pad staat onder andere Katsura (hartjesboom), gewone es en gouden regen.
- We blijven het pad volgen en zien nu links een idyllisch gelegen boerderijtje. Van hieruit hebben we opnieuw een mooi uitzicht op de villa.

In de tweede helft van de 19^e eeuw, toen dit gebied nog een onafzienbare heidevlakte was, besloot de Enschedese textielfabrikant Blijdenstein het gebied aan te kopen. Het bezit werd in de loop der jaren geleidelijk aan uitgebreid. In eerste instantie had de familie voor de weekends een zgn. heerschapskamer in erve de “Hakenberg” – en was er natuurlijk de theekoepel. In 1928 werd de houten villa gebouwd naar een ontwerp van Jan Jans. Het omliggende park met gazons, boomgroepen, een grote vijver en brede wandelpaden is ontworpen door de tuinarchitecten [Pieter Watzel](#) en H. Copijn & Zoon. Het gebied buiten het pad waar we overheen lopen is van Natuurmonumenten, het gebied daarbinnen is van de bewoners van de villa die een interessante website hebben gemaakt over dit landgoed: <http://buitenplaatslandgoedhethakenberg.com/>

- We komen nu weer in een bosgedeelte waar langs het pad rododendrons, tsuga en prachtframbozen groeien. De framboos is weliswaar “prachtig” met zijn hardroze bloemen in het voorjaar en zacht oranje vruchten in de vroege zomer, maar ook deze plant is een weekeraar.
- We komen bij een houten bruggetje. Veel van de oorspronkelijk aangeplante bomen zijn inmiddels gekapt. Enkele lariksen doen het nog goed, ondanks hun uitgewaaierte kruin. De vijver met eiland is, zoals in de crisisjaren gebruikelijk was, geheel met handkracht gegraven. Nadat in het begin van de vijftiger jaren de houten stuwwand bijna was bezweken, is deze vervangen door een stuwwand van beton. Het water komt van de bron van de

Hakenbergplas en vormt met nog een aantal bronnen het begin van de Hakenbergbeek.

- We vervolgen onze weg door het bos en komen uit op een open gedeelte. Over de vijver rechts van ons opnieuw een fraai uitzicht op de villa. Bij de vijver staat een fraaie Moerascypres; dit is een soort conifeer die in de herfst zijn naalden verliest. Het bos vóór ons, in het verlengde van het pad, wordt in de volksmond 't Kozakkenbosje genoemd. Op deze locatie zouden in 1813 de Kozakken in hun jacht op de verslagen troepen van Napoleon hun kampement opgeslagen hebben. Hun roofzucht maakte op de bevolking zoveel indruk dat na al die jaren de naam Kozakkenbuske nog steeds in gebruik is.
- We gaan linksaf langs het houten hek het pad in. Een eindje verder gaan we weer links en we volgen de bocht naar rechts richting het eindpunt van de wandeling. In deze laatste bocht stonden vroeger kassen, maar nu die weg zijn hebben we links uitzicht over een natuurlijk dal. De weg volgend komen we uit bij de parkeerplaats vanwaar we vertrokken zijn.

We hopen dat u een prettige wandeling heeft gehad en we zien u graag terug bij een volgende keer. Vergeet niet uzelf en uw kinderen even op teken te controleren. Wel thuis!